

POSUDEK VEDOUCÍ PRÁCE

Eliška KRÁLOVÁ, *Rodina, řemeslo, každodennost: žena v řemeslnickém prostředí na příkladu Ludmily Vodičkové*. Diplomová práce, Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice, 2026, 131 stran (včetně příloh).

Studentka Eliška Králová si pro svou diplomovou práci vybrala osobnost Ludmily Vodičkové, rozené Hulakovské, ženy z řemeslnického prostředí žijící v první polovině 19. století v oblasti Českomoravské vysočiny. Jejím cílem bylo zaměřit se na každodenní život ženy z řemeslnického prostředí ve sledované době.

Autorka si zvolila téma náročné jak pramenně, tak metodologicky. Nicméně zpracovala ho s mimořádnou pečlivostí, teoretickou erudicí a smyslem pro historickou interpretaci.

Jedním z hlavních přínosů práce je práce s rozsáhlým a dosud jen okrajově využívaným souborem osobní korespondence uloženým v pozůstalosti Jana Hulakovského v SOkA Havlíčkův Brod. Autorka prokázala schopnost kritického čtení ego-dokumentů a citlivého zacházení s prameny, které jsou fragmentární, subjektivní a nerovnoměrně dochované. V souladu s cílem práce a zvolenou metodologií jsou dopisy Ludmily Vodičkové a dalších členů rodiny Hulakovských chápány jako svébytný historický pramen umožňující nahlédnout genderově podmíněné zkušenosti, rodinné strategie, emocionální vazby i normativní rámce každodenního života.

Metodologicky je práce založena na promyšlené kombinaci biografického přístupu, obsahové a jazykové analýzy korespondence, kdy autorka vycházela z mikrohistorie, dějin každodennosti a gender history. Autorka si je vědoma limitů biografické metody a výslovně zdůrazňuje, že jejím cílem není napsat klasickou biografii „jedné ženy“, nýbrž prostřednictvím individuální zkušenosti analyzovat širší sociální a kulturní struktury. Tento záměr se jí daří naplnit konzistentně v celé práci.

Velmi kladně lze hodnotit zasazení analyzovaného pramenného materiálu do širšího historio-graphického a sociálně-historického kontextu. Autorka prokazuje dobré znalosti odborné literatury k dějinám žen, rodiny, řemeslnického prostředí i ke konceptům, jako jsou genderové role, oddělené sféry či rodinné a ekonomické strategie. Inspirace pracemi autorů, jako je Josef Ehmer, je využita nikoli mechanicky, ale jako interpretační rámec, který umožňuje srovnávat obecné modely s konkrétní historickou zkušeností zkoumané rodiny. Zvláště přínosné je zdůraznění specifik postavení žen v řemeslnickém prostředí, kde se rodinný a pracovní svět výrazně prolínaly a kde vdovství mohlo představovat nejen sociální riziko, ale i určitou formu autonomie.

Práce je strukturována do šesti kapitol, které na sebe logicky navazují a zřetelně oddělují teoreticko-metodologickou rovinu od vlastní analýzy pramenů. Jednotlivé kapitoly jsou uzavírány dílčími shrnutími, což přispívá k přehlednosti textu a usnadňuje orientaci čtenáře. Celý spis je zakončen syntetizujícím závěrem, který adekvátně reflektuje stanovené výzkumné otázky.

Vlastní analytickou část považuji za velmi zdařilou. Dopisy jsou napříč celou prací důsledně využívány jako klíčový pramen k rekonstrukci každodenního života, rodinných vztahů i reflexe mimořádných událostí, včetně revolučních let 1848–1849. Za velmi povedenou považuji

zejména třetí kapitulu, v níž autorka zdařile interpretuje osudy členů rodiny Hulakovských a Vodičkových v kontextu sledované doby, regionu a sociálního prostředí. Autorka zde přesvědčivě ukazuje, jak lze osobní a rodinnou historii využít k osvětlení strukturálních podmínek života v řemeslnickém prostředí. Za přínosnou a ve svém provedení zdařilou považuji i pátou kapitolu věnovanou korespondenci.

Práce se vyznačuje kultivovaným jazykovým projevem, srozumitelnou strukturou a logickou stavbou kapitol. Autorka dokáže formulovat své závěry věcně, s potřebným analytickým odstupem a bez zbytečné subjektivizace výkladu. Případné drobné formulační či stylistické nejasnosti nijak nesnižují celkovou odbornou úroveň textu a jsou spíše otázkou finální redakce než koncepční slabinou.

Diplomová práce představuje hodnotný příspěvek k výzkumu dějin žen a řemeslnického prostředí v českých zemích v první polovině 19. století. Zároveň ukazuje potenciál osobní korespondence jako prameny pro studium každodennosti a genderově podmíněných životních strategií. Autorka prokázala schopnost samostatné badatelské práce, kritického myšlení i práce s odbornou literaturou a prameny.

Práci považuji za velmi zdařilou a doporučuji ji k obhajobě. Vzhledem k její kvalitě a přínosu navrhuji **hodnocení A**.

V rámci obhajoby bych v návaznosti na téma a výsledné závěry předkládané diplomové práce doporučila prodiskutovat tyto otázky:

1. Metodologická otázka (práce s ego-dokumenty a biografickou metodou)

Ve své práci pracujete s osobní korespondencí jako s klíčovým pramenem a využíváte biografickou metodu v kombinaci s obsahovou a jazykovou analýzou. Jaké jsou podle vás hlavní limity tohoto přístupu při rekonstrukci každodenního života ženy z řemeslnického prostředí a jak jste se s těmito limity ve své analýze vyrovnávala? Existují momenty, kde vámi analyzované prameny spíše „mlčí“, než vypovídají?

2. Analyticko-interpretativní otázka (gender a řemeslnické prostředí)

Na základě Vámi analyzované korespondence a využití odborné literatury (např. práce Josefa Ehmera): v čem se podle vás lišilo postavení ženy v řemeslnickém prostředí první poloviny 19. století od ideálního modelu „oddělených sfér“, jak je často popisován pro vyšší měšťanské vrstvy? Do jaké míry můžeme Ludmilu Vodičkovou chápat jako reprezentativní, a do jaké míry jako specifický případ?

V Chrudimi, 11. ledna 2026

Mgr. Jana Stráníková, PhD.